

בריאות וחולי – היבטים מיוחדים

(שנה ד' סמסטר א')

מרצות הקורס: ד"ר גילי פלג, גב' יעל אונגר ארנוב, גב' חן ברקוביץ בן לולו גב' ורד הכהן
מרכזת הוראת הקורס: מיכל אנגלרד הרשור RN, M. Occ. H

שנה"ל תשע"ח 2017-2018

תיאור הקורס:

קורס זה הינו המודולה החמישית והאחרונה בקוריקולום של "בריאות וחולי" שהם בסיסי הידע הרפואי שהסיעוד נשען עליו. הקורס מהווה השלמה של סוגיות רפואיות ייחודיות. הקורס יינתן ע"י מרצים שונים המומחים בתחומם, שידגישו את האפידמיולוגיה של המצבים הנבחרים, את הקליניקה ואת ניהול הטיפול.

בקורס 5 מדורים:

1. "רפואה דחופה" וטראומה - על מצבי חולי נפוצים ודחופים, לחולים כרוניים ולחולים מורכבים ולחולים הסובלים מפגיעת טראומה
 2. שיקום - על הבסיס התיאורטי והיישומי בתחום השיקום.
 3. טראומה נפשית
 4. "סוגיות בסוף החיים" - על מודעות אישית של המטפל בחולים הנוטים למות והידע הנוגע לטיפול בהם.
 5. כאב
- בהמשך- פירוט המטרות והתכנים של כל מדור ומדור.

שני הנושאים הראשונים הינם חובה לכל הסטודנטים.

על כל סטודנט לבחור האם ילמד:

- א. טראומה נפשית (1 נק"ז) וסוגיות בסוף החיים (1 נק"ז)
- ב. קורס כאב (2 נק"ז)

מבנה הקורס:

יום שני, החל מהשעה 08:30. שימו לב למערכת השעות בסוף הסילבוס יתקיימו ימי לימוד מרוכזים ובתמורה יהיו לכם ימים חופשיים משיעורים

סה"כ שעות הקורס: 66 שעות אקדמיות.

במהלך הקורס ייתכנו שינויים עליהם תבוא הודעה נפרדת

מתודולוגיה:

הרצאות פרונטאליות; הרצאות אינטראקטיביות, דיונים ולימוד עצמי, חלק מהקורס בכאב הינו קורס מתוקשב.

הערכה:

בתום הסמסטר תיערך בחינה, **ציון עובר: 65**.
הבחינה תהיה באותו יום ויהיו בה שני סוגי שאלונים
שאלון א יהיה לסטודנטים שלמדו את הקורס במדורים: רפואה דחופה וטראומה גופנית, שיקום, טראומה נפשית וסוגיות
בסוף החיים.
שאלון ב יהיה לסטודנטים שלמדו את הקורס במדורים: רפואה דחופה וטראומה גופנית, שיקום וכאב

דרישות הקורס:

השתתפות בשיעורים וחומר קריאה חובה.

פירוט תכני חלקי הקורס הקורס

שיקום וסיעוד:

מרצה: ורד הכהן, MA ,RN

הקורס יעסוק בהכרת מודלים, זיהוי משאבים אישיים, אישיותיים, וסביבתיים והשלכתם על התאוששותם ושיקומם של חולים במצבי חולי חריפים וכרוניים.

תכנים:

- היסטוריה ופילוסופיה של השיקום, התפתחות השיקום
- הכרה וניתוח מושגים המרכיבים את המודל הביופסיכוסוציאלי
- הכרה וזיהוי משאבים אישיים ואישיותיים הכרה וזיהוי משאבי סביבה
- שיקום במסגרות שונות

פרוט התכנים

נושא	שיעור
מושגים, הנחות יסוד ותיאוריות השיקום התפתחות השיקום	1.
International Classification of Functions	2.
משאבי התמודדות אישיים משאבי התמודדות סביבתיים	3.
שיקום בתחומים ספציפיים:	4.
נורולוגיה, אורטופדיה, קרדיולוגיה, נשימתי, מיני	5.
	6.
אתיקה בשיקום	7.

רשימת מקורות:

שיעור 1- מושגים, הנחות יסוד ותיאוריות השיקום

עורי, י. (2011). מבוא. בתוך: א. עורי (עורך), יסודות ברפואה שיקומית, תל אביב, ישראל- דיונון, עמ' 13-21.

שיעור 2- International Classification of Functions

International Classification of Functioning, Disability and Health (ICF).

<http://www.who.int/classifications/icf/training/icfbeginnersguide.pdf>

<http://apps.who.int/classifications/icfbrowser/>

שיעור 3- משאבי התמודדות אישיותיים וסביבתיים

Gerard J. Molloy, G.J, Randall, G., Wikman, A., Perkins-Porras, L, Nadine Messerli-Bürgy, N. & Andrew Steptoe, A. (2012) Type D Personality, Self-Efficacy, and Medication Adherence Following an Acute Coronary Syndrome. *Psychosomatic Medicine*, 74, 100-106.

Chronister, J.; Chou, C.; Frain, M. ;Cardoso, E.(2008) The Relationship Between Social Support and Rehabilitation Related Outcomes: A Meta-analysis Outcomes: A Meta-analysis. *Journal of Rehabilitation*; 74, 2.

שיעור 4-5-6: שיקום בתחומים ספציפיים: שיקום נוירולוגי, שיקום אורטופדי, שיקום נשימתי, שיקום חולי לב, שיקום מיני

סורוקר, נ. (2011). שיקום לאחר שבץ מוחי. בתוך: א. עורי (עורך), *יסודות ברפואה שיקומית*, תל אביב, ישראל- דיונון, עמ' 41-60

זיו נר י. (2011). טיפול ושיקום חולים לאחר קטיעת גפיים. בתוך א. עורי (עורך), *יסודות ברפואה שיקומית*, תל אביב, ישראל – דיונון, עמ' 151-160

חסין, ש. (2011). טיפול ושיקום חולים עם מחלות במערכת התנועה. בתוך: א. עורי (עורך), *יסודות ברפואה שיקומית*, תל אביב, ישראל- דיונון, עמ' 113-136.

גרוס, ד. (2011). טיפול ושיקום חולים עם מחלות במערכת הנשימה. בתוך: א. עורי (עורך), *יסודות ברפואה שיקומית*, תל אביב, ישראל- דיונון, עמ' 181-188.

מרום-קליבנסקי, ר., דרורי, י. (2011). שיקום חולי לב: גישה טיפולית ועדכנית. בתוך: א. עורי (עורך), *יסודות ברפואה שיקומית*, תל אביב, ישראל- דיונון, עמ' 189-200.

חרותי ר., אלוני ר. (2011) טיפול ושיקום נכים עם הפרעה בתפקוד מיני. בתוך: א. עורי (עורך), *יסודות ברפואה שיקומית*, תל אביב, ישראל- דיונון, עמ' 369-382.

שיעור 7: אתיקה בשיקום

Jacoby, A., Austin, J. K. (2007). Social stigma for adults and children with epilepsy. *Epilepsia*, 48, 6-9.

עורי, י. (2011). היבטים אתיים ברפואה שיקומית. בתוך: א. עורי (עורך), *יסודות ברפואה שיקומית*, תל אביב, ישראל- דיונון, עמ' 657-671.

קישורים:

[/http://www.medrehab.org.il](http://www.medrehab.org.il): האיגוד הישראלי לרפואה פיזיקלית ושיקום:
[/http://www.aepr.org.il](http://www.aepr.org.il): מרכז המידע לשיקום בישראל:
<http://www.inz.org.il/index1.asp?cat=54>: ארגון נכי צה"ל:
http://www.btl.gov.il/benefits/Vocational_Rehabilitation/Pages/default-old.aspx: ביטוח לאומי:
[/http://www.shikum.mod.gov.il/he-il/shikumH](http://www.shikum.mod.gov.il/he-il/shikumH): אגף שיקום נכים- משרד הביטחון:
[/http://www.parkinson.org.il](http://www.parkinson.org.il): עמותת פרקינסון בישראל:
[/ http://neeman.org.il](http://neeman.org.il): נפגעי אירוע מוחי:
[/http://www.linshom.org.il](http://www.linshom.org.il): עמותת לנשום:
www.itam.org.il/: איט"ם:

סוף החיים. מעשה הטיפול הפליאטיבי

מרצה דר' גילי פלג

היקף שעות: 12 שעות אקדמיות
שעות קבלה: ביום בו מתקיים שיעור, בתיאום מראש
דוא"ל: gilypl2@gmail.com

רציונל הקורס:

הרפואה המודרנית האריכה את תוחלת החיים ואת תקופת הגסיסה. שינויים אלו הובילו לקיומה של קבוצה הולכת וגדלה של אנשים הדורשת טיפול, וקיומם של אנשי מקצוע - הנדרשים לספק טיפול לאוכלוסייה זו. הגדלת הידע המקצועי ופיתוח המודעות האישית של המטפל, אודות הטיפול הפליאטיבי בעת טיפול בחולה המתמודד עם מחלה מאיימת חיים/כרונית, תסייע בשימור ובהעצמת כוחותיו של המטפל ובהתאמה תוכל לשפר את יכולתו להעניק טיפול ברמה גבוהה למטופליו.

מטרות הקורס:

- הקניית ידע תיאורטי וקליני בנושא הטיפול בסוף החיים, בגישה הפליאטיבית.
- הגדלת המודעות העצמית של איש הטיפול בנושאים הקשורים לטיפול בסוף החיים.

פירוט נושאי הלימוד בקורס וקריאה נלוות:

- תנטולוגיה – תורת חקר המוות.
- המוות - מושג רב מימדי .

קריאה מומלצת:

פלג, ג. וליכטנרית, ר. (2010). עמדות כלפי מוות: השוואה בין אחיות לעובדות סוציאליות. ביטאון הסייעוד האונקולוגי, י"ט (1), אפריל, 14-22 .

- טיפול פליאטיבי.

קריאת חובה:

פלג, ג. ואוברמן, א. (2015). טיפול פליאטיבי בגיל המבוגר. בתוך: ד. פרילוצקי ומ. כהן (עורכות). גרונטולוגיה מעשית, עמ' 295-326. ירושלים: הוצאת אשל.

<http://publications.jdc.org.il/Practical%20GerontologyV1/#318>

Global atlas of palliative care at the end of life. World Palliative Care Alliance; WHO. (07.10.2014).
Chapter 1+2: P.4-14.
thewhpc.org/resources/global-atlas-on-end-of-life-care

• **חוק החולה הנוטה למות**

קריאת חובה:

חוק החולה הנוטה למות: פרק א', פרק ג', פרק ד': סימן א', ב', ג', ד', ה', ו', פרק ה': סימן א', ב'.

<https://www.knesset.gov.il/Laws/Data/law/2039/2039.pdf>

- **מיתת חסד (אותניזיה)/המתת חסד/סיוע רופא בהתאבדות**
- **סוגיית אמירת האמת לחולה**
- **מסירת הודעות רפואיות קשות.**

קריאת חובה:

1. דורון, מ., פסח, נ. ואלעד, פ. (2008). מסירת בשורה מרה: עקרונות והנחיות. מדריך לעובדים סוציאליים ומטפלים במקצועות הבריאות. המרכז ליישומים פסיכולוגיים מל"י. עמ' 15-22, 37-40.

קריאה מומלצת:

1. Buckman, R. (1992). How to break bad news – A Guide for health-care professionals. London: Papermac.
2. Baile WF, Buckman R, Lenzi R, Glober G, Beale EA, Kudelka AP. (2000). SPIKES-A six-step protocol for delivering bad news: application to the patient with cancer. Oncologist 5, 302-311.

• **דפוסי תקשורת משפחה, מטופל, צוות**

• **אבל מקדים**

• **מציאת משמעות במצבי חולי ומשבר, בפריזמת הפילוסופיה האקזיסטנציאליסטית**

קריאה מומלצת:

1. פרנקל, ו. (1970). האדם מחפש משמעות, מבוא ללוגותרפיה. תל אביב: הוצאת דביר.
 2. אלבום, מ. (1997). ימי שלישי עם מורי - איש זקן איש צעיר ומשמעות החיים. תל אביב: מטר.
- תפיסת מוות בקרב ילדים. (אם נספיק מבחינת זמנים)

קריאה מומלצת:

קובלר-רוס, א. (2002). המוות חשוב לחיים – החיים, המוות והחיים שלאחר המוות. ירושלים: כתר הוצאה לאור והוצאת ערן אבני.

PTSD הפרעה פוסט טראומטית ומניעתה במערכת הבריאות -

מרצה: גב' יעל אונגר ארנוב

דוא"ל : Yael.arnov@gmail.com

רציונל הקורס ומטרותיו:

מערכת הבריאות בכלל ובית החולים בפרט הינו זירת טראומה משמעותית, בכל יום פוגש הצוות הסייעודי בנפגעי טראומה. מפגש זה מהווה הזדמנות נדירה למתן סיוע מיטבי ומעצים המפחית סיכון להתפתחות פתולוגיה של הפרעה פוסט-טראומטית. מתוך ראייה זו יעסוק הקורס במתן כלים בסיסיים להתבוננות על טראומה נפשית ומניעת התקבעותה.

מטרות הקורס:

היכרות והקניית מושג בסיסי של מהי טראומה נפשית, תוך חשיפת הסטודנט לייחודיות הטראומה הנפשית במסגרת בית החולים והאפשרויות העומדות בפני הצוות להתערבויות עם נפגעי טראומה.
היקף הקורס: 12 ש"ל (2 מפגשים של 6 שעות)

מפגש מספר 1: מבוא לטראומה

מטרה: בירור המושג טראומה על היבטיו השונים.

תכני המפגש: ההבדל בין טראומה כאירוע לבין טראומה כתגובה, מהות החוויה הטראומטית – משולש הטראומה, סוגי טראומות, טראומה על רצף הזמן: מ--ASR, ASD ל- PTSD ל- CPTSD, הבנת הקשר בין הגוף והנפש בטראומה נפשית: טראומה והמוח, מודל שלושת המוחות של מקליון, המערכת הסימפטטית והפארא סימפטטית בשירות הטראומה. זכרון טראומתי: סוגי זכרון, חקר הזכרון (מקרל לשלי ועד הניתוח של HM), כיצד מזכרת טראומה, מהם זכרונות הבזק?, ההבדל בין ההיפוקמפוס והאמיגדלה בהבניית הזכרון הטראומטי.

קריאה חובה:

הרמן, ג.ל. (1992). טראומה והחלמה. הוצאת עם עובד. עמ' 50-96.
רוס, ג. (2008). מעבר למערבולת הטראומה אל מערבולת החלמה- מדריך לציבור. הוצאת נורד. עמ' 25-38.

מפגש מספר 2: התערבויות ראשוניות במצבי טראומה

מטרה: היכרות עם העקרונות להתערבות מיידית במצבי טראומה.

תכני המפגש: רעיון "שעת הזהב" הנפשית להתערבות ראשונית לפי עקרונות הקמ"צ למניעת התפתחות של הפרעה פוסט טראומטית, התערבות לפי מודל החוסן הרב-מימדי.

קריאת חובה:

קורן, ד., אידר, ג. וקליין, א. (2005). "הפצעים עברו, הטראומה לא": תגובות פוסט טראומטיות בעקבות פציעה גופנית והשלכותיהן על התערבות מוקדמת. עמ' 131-157. בתוך בריאות הנפש בצל הטרור: הניסיון הישראלי. עורכים: אלי זומר ואבי בלייך.

רפואה דחופה וטראומה מרצה: גב' חן ברקוביץ' בן לולו

היקף שעות: 24 שעות אקדמיות
שעות קבלה: ביום בו מתקיים שיעור, בתיאום מראש
דוא"ל : h_berkovich@rambam.health.gov.il

רציונל הקורס:

הדרך לאשפוז בבית החולים עוברת במרבית המקרים דרך המחלקה לרפואה דחופה (מלר"ד). לאחות במלר"ד תפקיד ייחודי וקריטי לאבחון, וקבלת החלטות מהירות הקשורות לאבחנה וההתייחסות הטיפולית לבעיותיו של המטופל. המלר"ד מהווה חוליה מקשרת בין העולם של הקהילה, לעולם האשפוז, שלא פעם מהווה נקודת מפנה בחייו של המטופל. המטופלים במלר"ד מחולקים לשתי קבוצות עיקריות מטופל עם מחלה אקוטית, הדורשת התייחסות וקבלת החלטות על אשפוז דחוף או המשך טיפול בקהילה. ומטופלים המגיעים למלר"ד עקב טראומה – פציעה, כמו תאונות דרכים, קטטות, תאונות עבודה ועוד

מטרת הקורס:

מתן כלים בסיסיים באבחון טיפול ושחרור לאשפוז או לקהילה של המטופל האקוטי.

תכני הקורס:

1. טריאג' - מהי רפואה דחופה- הדומה והשונה בטיפול במטופל הדחוף לעומת המטופל המאושפז
2. קדימות לטיפול לפי Atls
3. ACLS
4. כאבים בחזה הפרעות קצב
5. חבלות חזה
6. חבלות בטן כאבי בטן
7. CVA ודימומים ספונטניים במוח
8. חבלות ראש
9. חבלות עמ"ש ושלד
10. טראומה בילדים קשישים ונשים בהריון
11. מצבים מסכנה חיים הכשות הרעלות במכת חום
12. אר"ן ושעת חרום אירוע רב נפגעים (אר"ן) חומרי לחימה כימיים (חל"כ) נפגעי קרינה הטיפול באירוע ביולוגי חריג

ספרות חובה :

Hinkle J.L. & Cheever K.H. (2014). Brunner & Suddarth's Textbook of Medical-Surgical Nursing. (13th ed.). Philadelphia, PA; Lippincott, Williams & Wilkins.

כאב

המרצה: פרופ' דורית פוד

E-mail: dpud@univ.haifa.ac.il

כאב הינו תחושה סובייקטיבית ומורכבת, בעלת שונות רבה בין אנשים בביטוי, בתגובה ובהתנהגות הכאב. קיים קושי בכימות, הערכה ומדידת כאב ע"י מונחים פיזיולוגיים וקריטריונים אובייקטיביים. בקורס יבחנו סוגיות העוסקות בהבנת מורכבות הכאב, תוך הכרת אספקטים פיזיולוגיים, קוגניטיביים ואמוציונאליים של מצבי כאב שונים באוכלוסיות שונות

תכני ההרצאות:

- פיזיולוגיה של הכאב
- כלים ושיטות לאומדן כאב
- סוגי כאב: כאב חריף, כאב כרוני, כאב סרטני, כאב עצבי
- כאב בגיל המבוגר
- כאב בילדים
- כאב והתמכרות
- טיפולים משלימים ברפואת כאב
- השפעת גורמים ביו-פסיכו-סוציאליים על תפיסת הכאב
- כיצד חוקרים כאב

ספרות מומלצת:

Bonica's Management of Pain, 4th Edition, Lippincott Williams & Wilkins, 2010

דרישות הקורס:

1. השתתפות פעילה בשיעורים
2. צפייה בהרצאות המקוונות

היבטים בבריאות וחולי - יום ב - שנה ד

שעות	15.10.18	22.10.18	29.10.18	5.11.18	12.11.18	19.11.18	26.11.18
08:30-10:00							גב' יעל אונגר ארנוב PTSD ומניעתו
10:15-11:45	כאב פרופ' דורית פוד	כאב פרופ' דורית פוד	כאב פרופ' דורית פוד	כאב פרופ' דורית פוד	כאב פרופ' דורית פוד	כאב פרופ' דורית פוד	גב' יעל אונגר ארנוב PTSD ומניעתו/ כאב פרופ' דורית פוד
12:15-13:45	דר' גילי פלג (סוף החיים)	דר' גילי פלג (סוף החיים)	דר' גילי פלג (סוף החיים)	דר' גילי פלג (סוף החיים)	דר' גילי פלג (סוף החיים)	דר' גילי פלג (סוף החיים)	גב' יעל אונגר ארנוב PTSD ומניעתו
14:45-16:15	רפואה דחופה גב' חן בן לולו	רפואה דחופה גב' חן בן לולו	רפואה דחופה גב' חן בן לולו	רפואה דחופה גב' חן בן לולו	רפואה דחופה גב' חן בן לולו	רפואה דחופה גב' חן בן לולו	רפואה דחופה גב' חן בן לולו

	03.12.2018	10.12.18	17.12.18	24.12.18	31.12.18	7.1.18	14.1.18
08:30-10:00	גב' יעל אונגר ארנוב PTSD ומניעתו	כאב פרופ' דורית פוד- מתקשב	כאב פרופ' דורית פוד- מתקשב	כאב פרופ' דורית פוד- מתקשב			
10:15-11:45	גב' יעל אונגר ארנוב PTSD ומניעתו/ כאב פרופ' דורית פוד	שיקום גב' ורד הכהן/	שיקום גב' ורד הכהן/	שיקום גב' ורד הכהן/	כאב פרופ' דורית פוד	כאב פרופ' דורית פוד	כאב פרופ' דורית פוד
12:15-13:45	גב' יעל אונגר ארנוב PTSD ומניעתו	שיקום גב' ורד הכהן	שיקום גב' ורד הכהן	שיקום גב' ורד הכהן			
14:45-16:15	טראומה גב' חן בן לולו	טראומה גב' חן בן לולו	טראומה גב' חן בן לולו	טראומה גב' חן בן לולו	טראומה גב' חן בן לולו	טראומה גב' חן בן לולו	טראומה גב' חן בן לולו